

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ,
МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
АВТОМОБІЛЬНО-ДОРОЖНІЙ УНІВЕРСИТЕТ

Методичні вказівки
щодо забезпечення самостійної роботи студентів
з дисципліни «ВИЩА ОСВІТА І БОЛОНСЬКИЙ ПРОЦЕС»
для студентів напряму підготовки “Економіка підприємства”
освітньо-кваліфікаційного рівня 8.050107 - магістр
галузі знань 0501 ”Економіка і підприємництво”
денної форми навчання

Харків – 2011

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ,
МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
АВТОМОБІЛЬНО-ДОРОЖНІЙ УНІВЕРСИТЕТ

До друку і в світ дозволяю

Заступник ректора
(перший проректор)

Гладкий І.П.

Методичні вказівки
щодо забезпечення самостійної роботи студентів
з дисципліни «ВИЩА ОСВІТА І БОЛОНСЬКИЙ ПРОЦЕС»
для студентів напряму підготовки “Економіка підприємства”
освітньо-кваліфікаційного рівня 8.050107 - магістр
галузі знань 0501 ”Економіка і підприємництво”
денної форми навчання

Усі цитати, цифровий, фактичний
матеріал та бібліографічні
відомості перевірені, написання
одиниць відповідає стандартам

Затверджено методичною
радою університету,
протокол № ____
від « ____ » _____ 20__ р.

Укладач:

В.М. Бережний

Відповідальний за випуск:

І.А. Дмитрієв

Харків ХНАДУ – 2011

Методичні вказівки щодо забезпечення самостійної роботи студентів з дисципліни «ВИЩА ОСВІТА І БОЛОНСЬКИЙ ПРОЦЕС» для студентів напряму підготовки “Економіка підприємства” освітньо-кваліфікаційного рівня 8.050107 - магістр галузі знань 0501 “Економіка і підприємництво” денної форми навчання.

Укладач: В.М. Бережний
Кафедра економіки підприємства

МЕТА І ЗАВДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ, ЇЇ МІСЦЕ В НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

Процеси європейської інтеграції охоплюють дедалі більше сфер життєдіяльності, включно вищу освіту. Україна чітко визначила орієнтир на входження в освітній і науковий простір Європи, здійснює модернізацію освітньої діяльності в контексті європейських вимог, дедалі наполегливіше працює над практичним приєднанням до Болонського процесу.

У 1997 році під егідою Ради Європи та ЮНЕСКО було розроблено і прийнято Лісабонську конвенцію про визнання кваліфікацій, що належать до вищої освіти Європи. Цю конвенцію підписали 43 країни (Україна в тому числі), більшість з яких і сформулювали згодом принципи Болонської декларації. Лісабонська угода декларує наявність і цінність різноманітних освітніх систем і ставить за мету створення умов, за яких більша кількість людей, скориставшись усіма цінностями і здобутками національних систем освіти і науки, зможе бути мобільними на європейському ринку праці.

Через рік чотири країни — Франція, Італія, Велика Британія та Німеччина — підписали так звану Сорбонську декларацію, завдання якої спрямовані на створення відкритого європейського простору вищої освіти, який має стати більш конкурентоспроможним на світовому ринку освітніх послуг. Основна ідея цих документів — двоступенева структура вищої освіти, використання системи кредитів (ECTS), міжнародне визнання бакалавра як рівня вищої освіти, що надає особі кваліфікацію та право продовжувати навчання за програмами магістра відповідно до положень Лісабонської угоди.

Саме таким чином поступово створювалися умови для інтеграційних процесів у сфері вищої освіти європейських країн. Україна була і є активним учасником цих процесів. Обрані шляхи модернізації вищої освіти України співзвучні загальноєвропейським підходам. Принципи Болонської декларації повною мірою вирішено запровадити у 2010 році, а 2005-й визначено як проміжний етап моніторингу зробленого.

Основним завданням на цей період є запровадження передбаченої Болонською декларацією системи академічних кредитів, аналогічній ECTS (Європейській кредитно-трансферній системі). Саме

її розглядають як засіб підвищення мобільності студентів щодо переходу з однієї навчальної програми на іншу, включно з програмами післядипломної освіти. ECTS стане багатоцільовим інструментом визнання й мобільності, засобом реформування навчальних програм, а також засобом передачі кредитів вищим навчальним закладам інших країн. Важливий момент запровадження акумулюючої кредитної системи — можливість враховувати всі досягнення студента, а не тільки навчальне навантаження, наприклад, участь у наукових дослідженнях, конференціях, предметних олімпіадах тощо.

Визначення змістових модулів навчання з кожної дисципліни, узгодження кредитних систем оцінювання досягнень студента повинно стати основою для вирішення ще однієї задекларованої в Болоньї мети — створення умов для вільного переміщення студентів, викладачів, менеджерів освіти та дослідників на теренах Європи.

Обов'язковою також вважається наявність внутрішніх та зовнішніх державних і громадських систем контролю якості освіти.

Загалом визначальними критеріями освіти в рамках Болонського процесу є: якість підготовки фахівців; зміцнення довіри між суб'єктами освіти; відповідність європейському ринку праці; мобільність; сумісність кваліфікації на вузівському та післявузівському етапах підготовки; посилення конкурентоспроможності Європейської системи освіти.

Ці вимоги є певною програмою розвитку вищої освіти України.

Мета викладання курсу «Вища освіта України і Болонський процес» може бути сформульована так:

- ознайомити слухачів з основними завданнями, принципами та документами, прийнятими у межах Болонського процесу,**
- допомогти слухачам оволодіти методами та засобами їх запровадження у вищу освіту України.**

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛІНИ

Назва змістового модуля	Усього на змістовий модуль (год/кред)	Лекції (год.)	Практичні заняття (год.)	СРС
<u>Блок змістових модулів (розділ) № 1.</u>				
Європейська освітня інтеграція				
<i>Змістовий модуль (тема) 1. Євроінтеграція України як чинник соціально-економічного розвитку держави. Роль освіти в розвитку партнерства України з іншими державами</i>	2 / 0,055	1		1
<i>Змістовий модуль (тема) 2. Системи вищої освіти у країнах Європи і Америки</i>	2 / 0,055	1		1
<i>Змістовий модуль (тема) 3. Болонський процес як засіб інтеграції і демократизації вищої освіти країн Європи. Документи Болонського процесу</i>	4 / 0,11	2		2
<i>Змістовий модуль (тема) 4. Основні завдання, принципи та етапи формування зони європейської вищої освіти</i>	4 / 0,11	2		2
<i>Змістовий модуль (тема) 5. Основні завдання для СРС</i>	6 / 0,17	-		6
<u>Блок змістових модулів (розділ) № 2.</u>				
Адаптація вищої освіти України до вимог Болонського процесу				
<i>Змістовий модуль (тема) 6. Європейська кредитно-трансферна та система накопичення - ECTS</i>	4 / 0,11	2		2
<i>Змістовий модуль (тема) 7. Принципи, шляхи і засоби адаптації Європейської системи перерахування кредитів (ECTS) у вищу освіту України</i>	4 / 0,11	2		2
<i>Змістовий модуль (тема) 8. Запровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу (КМСОНП) у ВНЗ України</i>	4 / 0,11	2		2
<i>Змістовий модуль (тема) 9. Основні завдання для СРС</i>	6 / 0,17	-		6
<i>Інтегрований залік</i>				
Загалом	36 / 1,0	12		24

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ ПО ВИВЧЕННЮ КУРСУ

Самостійна робота студентів – це форма організації навчального процесу, при якій заплановані завдання виконуються студентом під методичним керівництвом викладача, але без його безпосередньої участі.

Самостійна робота студентів є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом під час поза аудиторної навчальної роботи. Самостійна робота студентів є важливою складовою навчального процесу, що впливає на глибину та стійкість набутих знань і умінь, які допомагають творчо застосовувати їх в майбутній професійній діяльності.

Метою СРС є засвоєння в повному обсязі навчальної програми та послідовне формування у студентів самостійності як риси характеру, що відіграє суттєву роль у формуванні сучасного фахівця вищої кваліфікації.

В ході самостійної роботи студент має перетворитися в активного учасника навчального процесу, навчитися свідомо ставитися до оволодіння теоретичними і практичними знаннями, вільно орієнтуватися в інформаційному просторі.

Навчальний час, відведений для самостійної роботи студента, визначається навчальним планом і становить не менше 1/3 і не більше 2/3 загального обсягу навчального часу, відведеного для вивчення конкретної дисципліни.

Самостійна робота над навчальною дисципліною (курсом) для студентів може включати різні форми, які визначаються робочою навчальною програмою, в залежності від мети, завдань та змісту навчального курсу і, зокрема: опрацювання теоретичних основ прослуханого лекційного матеріалу; вивчення окремих тем або питань, що передбачені для самостійного опрацювання; підготовка до контрольних робіт та інших форм поточного контролю; систематика вивченого матеріалу курсу перед написанням модулів та заліком; виконання індивідуальних завдань (написання реферату за заданою проблематикою тощо) і т. ін.

КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ, НАВЧАЛЬНІ ЗАВДАННЯ ТА ТЕСТИ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ ЗА ЗМІСТОВИМИ МОДУЛЯМИ КУРСУ

Блок змістових модулів (розділ) № 1 Європейська освітня інтеграція

Змістовий модуль (тема) 1.

Євроінтеграція України

як чинник соціально-економічного розвитку держави.

*Роль освіти в розвитку партнерства України
з іншими державами*

Контрольні питання і навчальні завдання

1. Вища освіта України в процесі інтеграції.
2. Документи Болонського процесу щодо міжнародного співробітництва України.
3. Законодавчі документи України стосовно входження в Болонський процес.
4. Сутність реформ у системі вищої освіти України.
5. ВНЗ України: проблеми, завдання, перспективи.
6. Акредитація та ліцензування ВНЗ у сучасних інтеграційних умовах.
7. Види міжнародної освітньої співпраці за інтенсивністю її застосування (близьке та далеке зарубіжжя).

Тести для самоконтролю

1. Поглиблення стосунків України з ЄС здійснюється через:

- а) міжнародне співробітництво;
- б) європейську інтеграцію;
- в) міжнародні угоди;
- г) партнерство.

2. Вища освіта України має:

- а) 2 кваліфікаційні рівні;
- б) 3 кваліфікаційні рівні;
- в) 4 кваліфікаційні рівні;
- г) 5 кваліфікаційних рівнів.

3. Україна стала учасником Болонського процесу:

- а) 1999 р.;
- б) 2001 р.;
- в) 2003 р.;
- г) 2005 р.

4. Євроінтеграція України забезпечує розвиток:

- а) економіки, освіти і культури;
- б) культури і історичної справедливості;
- в) політичної стабільності;
- г) соціального забезпечення.

5. Програма ЄС ТЕМ ПУС — це:

- а) співпраця в рамках Болонського процесу по створенню спільного європейського простору вищої освіти на рівні вищих навчальних закладів країн Центральної і Східної Європи;
- б) погодження між ВНЗ різних країн навчальних планів і програм;
- в) співпраця на посилення взаємодії вищої освіти і промисловості;
- г) сприяння оволодінню європейськими мовами з передбаченням практики студентів і викладачів у країнах досліджуваної мови.

6. Привабливість вищої освіти України вимірюється:

- а) кількістю іноземних студентів;
- б) кількістю ВНЗ III–IV рівнів акредитації;
- в) діяльністю МОН України;
- г) співвідношенням ціни і якості освіти.

7. Навчання впродовж життя — це:

- а) сукупність нових додаткових курсів;
- б) вдосконалена модель безперервної освіти або освіти дорослих;
- в) розвиток знань, умінь і компетенцій людей впродовж їхнього життя;
- г) навчання на базі інформаційних технологій.

8. Найпривабливіші спеціальності для іноземних студентів, що надаються ВНЗ України:

- а) економіка, право, фінанси;
- б) медицина, мистецтво, технічні науки;
- в) мова, історія, живопис;
- г) менеджмент, математика, політика.

9. Управління освітою в сучасних умовах передбачає виконання державою основних функцій:

- а) організація, планування, фінансування, міжнародна співпраця;
- б) прогнозування, наближення законодавства, фінансування,
- в) прогнозування, організація, фінансування, міжнародна співпраця;
- г) організація, планування, контроль і фінансування.

10. Науково-технічне співробітництво України і ЄС здійснюється через програми:

- а) Незалежні дослідження в галузі науки і освіти;
- б) Вирощування сільськогосподарських культур;
- в) Інтеграція і зміцнення європейського дослідницького центру;
- г) Екологічна безпека та природні катаклізми.

Змістовий модуль (тема) 2.

Системи вищої освіти у країнах Європи і Америки

Контрольні питання і навчальні завдання

1. Основні принципи побудови системи вищої освіти у країнах Європи.
2. Ознайомитися з особливостями систем вищої освіти у Великобританії, Італії, Німеччині, Франції, Іспанії та ін.
3. Розкрити систему доступу до вищої освіти у країнах Європи.
4. Узгодження системи кваліфікаційних рівнів у європейському регіоні.
5. Критерії доступу до вищої освіти іноземних студентів у країнах Європи.
6. Проблеми і перспективи зближення освітніх систем європейських країн.

Тести для самоконтролю

1. Структура вищої освіти в європейських країнах поділяється на:

- а) унітарну;
- б) змішану;
- в) унітарну — бінарну — змішану;
- г) унітарну — бінарну.

2. Основні вимоги до доступу у ВНЗ іноземних студентів:

- а) знання мови — визнання документів — платоспроможність;

- б) рівень знань — віза — платоспроможність;
- в) певний термін проживання в країні — знання мови — платоспроможність;
- г) визнання документів — платоспроможність — віза;

3. Про створення зони європейської вищої освіти йдеться у документі:

- а) Болонська декларація;
- б) Сорбонська декларація;
- в) Лісабонська конвенція;
- г) Комюніке міністрів освіти країн Європи.

4. Кооперація ВНЗ спрямована на:

- а) зближення освітніх систем;
- б) забезпечення якості освітніх послуг;
- в) співпрацю в галузі управління ВНЗ;
- г) визнання дипломів і кваліфікацій.

5. Неуніверситетський сектор вищої освіти повноправно діє у:

- а) Австрії;
- б) Італії;
- в) Фінляндії;
- г) Бельгії.

6. Документ про освіту видається при завершенні:

- а) формального навчання;
- б) неформального навчання;
- в) самоосвіти;
- г) спонтанного навчання.

7. Забезпечення працевлаштування випускників здійснюється шляхом:

- а) співпраці з виробничим сектором;
- б) відповідних освітніх програм;
- в) надання якісних освітніх послуг;
- г) видачі диплома про освіту.

8. Навчання впродовж життя орієнтується:

- а) на пропозиції з боку системи професійної освіти;
- б) на побажання абітурієнтів;
- в) на можливості ВНЗ;
- г) на попит ринку праці.

9. Унітарною система освіти є в країнах:

- а) Норвегія;
- б) Швеція;
- в) Франція;
- г) Греція.

10. Залученню іноземних студентів на навчання у ВНЗ сприяє:

- а) престиж вищої освіти країни;
- б) рівень економіки країни;
- в) статус вищого навчального закладу;
- г) розвиток дружніх стосунків між країнами.

Змістовий модуль (тема) 3.

Болонський процес як засіб інтеграції і демократизації вищої освіти країн Європи.

Документи Болонського процесу

Контрольні питання і навчальні завдання

1. Наукові підходи у визначенні сутності Болонського процесу.
2. Місце ВНЗ в системі управління вищою освітою.
3. Зв'язок якості освіти з інформаційним її забезпеченням.
4. Розкрити сутність сучасних освітніх процесів у Європі.
5. Академічна свобода ВНЗ: сутність і завдання.
6. Виділіть основні періоди формування зони європейської вищої освіти.
7. Розкрийте фактори, що ускладнюють впровадження принципів Болонського процесу в Україні та країнах Європи.

Тести для самоконтролю

1. Предметом вивчення дисципліни “Вища освіта і Болонський процес” є:

- а) системи освіти європейських країн;
- б) процес реформування освітніх систем;
- в) ВНЗ європейських країн;
- г) студенти і викладачі.

2. Болонський процес — це:

- а) процес інтернаціоналізації освітніх систем європейських країн;
- б) сукупність дій європейських країн, спрямованих на створення

єдиного європейського простору вищої освіти;

в) процес розповсюдження європейських цінностей, задекларованих у документах Болонського процесу;

г) процес уніфікації освіти в країнах Європи.

3. Офіційним документом, який започаткував Болонський процес, є:

а) Велика хартія університетів;

б) Лісабонська конвенція;

в) Болонська декларація;

г) Сорбонська декларація.

4. Зустрічі міністрів освіти європейських країн відбуваються:

а) щороку;

б) кожні два роки;

в) кожні три роки;

г) двічі на рік.

5. Основні цілі Болонського процесу:

а) введення дворівневого навчання;

б) запровадження академічної свободи;

в) запровадження Додатка до диплома;

г) навчання впродовж життя.

6. Назва “Болонський процес” походить:

а) від назви міста Болонья;

б) від назви Болонського університету;

в) від назви Болонської декларації;

г) рішення міністрів освіти європейських країн.

7. Приєднання до Болонського процесу здійснюється шляхом:

а) міжнародної співпраці освітніх систем;

б) надання якісних освітніх послуг;

в) підписання Болонської декларації;

г) співпраці з міжнародними освітніми організаціями.

8. Офіційно Болонський процес започатковано:

а) 1957 р;

б) 1988 р;

в) 1999 р.;

г) 2001 р.

9. Додаток до диплома — це:

а) перелік оцінок;

- б) еквівалент диплома (його копія англійською мовою);
- в) документ, що гарантує автоматичне визнання кваліфікації;
- г) документ, що поліпшує міжнародне професійне й академічне визнання спеціальності.

10. Система контролю якості освіти формується на рівні:

- а) ВНЗ — ректора — викладача;
- б) держави — ВНЗ — ректора;
- в) ВНЗ — національному — міжнародному;
- г) студента — викладача — ректора.

Змістовий модуль (тема) 4.

Основні завдання, принципи та етапи формування зони європейської вищої освіти

Контрольні питання і навчальні завдання

1. Поняття процесу гармонізації і архітектури системи європейської вищої освіти.
2. Розкрийте сутність шести основних цілей Болонського процесу.
3. Розкрийте зв'язок між якістю освіти і академічною мобільністю.
4. Принципи формування змісту кваліфікацій і структури ступенів.
5. Вкажіть основні європейські освітні структури (організації), які супроводжують Болонський процес.
6. Характеристика внутрішньої і зовнішньої мобільності.

Тести для самоконтролю

1. У дворівневу систему навчання входять такі освітньо-кваліфікаційні рівні:

- а) молодший спеціаліст-спеціаліст;
- б) бакалавр-магістр;
- в) спеціаліст-магістр;
- г) бакалавр-спеціаліст.

2. Головне завдання Болонського процесу полягає у:

- а) реформуванні систем освіти;
- б) підвищенні наукового потенціалу держави;
- в) уніфікації освітніх установ національного і міжнародного рівня;
- г) гармонізації структури системи європейської вищої освіти.

3. У комплекс компетенцій, спільних для всіх освітніх ступенів, не входить категорія:

- а) інструментальна;
- б) особистісна;
- в) міжособистісна;
- г) системні.

4. Чіткість, ясність і інформаційну обґрунтованість суджень щодо кваліфікації забезпечує:

- а) система освіти;
- б) Додаток до диплома;
- в) нормативно-законодавча база;
- г) вищий навчальний заклад.

5. Привабливість європейської вищої освіти забезпечується:

- а) культурно-історичними зв'язками;
- б) ринком праці;
- в) якістю освіти;
- г) політичним, соціальними, економічним рівнем країни.

6. За основу в Болонському процесі взято таку модель університету:

- а) гумбольдську;
- б) англосаксонську;
- в) радянську;
- г) американську.

7. Безперервна освіта охоплює людей:

- а) починаючи з наймолодших і закінчуючи найстарішими;
- б) починаючи зі шкільного віку і закінчуючи отриманням високої кваліфікації;
- в) починаючи з навчання у ВНЗ і закінчуючи отриманням наукового ступеня;
- г) починаючи закінченням ВНЗ і закінчуючи найстарішими.

8. Навчання впродовж життя ґрунтується на чотирьох стовпах:

- а) доступ до освіти, умови освіти, можливість працевлаштування, рівні можливості;
- б) доступ до освіти, кваліфікація, рівні можливості, знання;
- в) кваліфікація, диплом, можливість працевлаштування, рівні можливості;

г) можливість працевлаштування, пристосованість, підприємництво, рівні можливості.

9. Додаток до диплома складається:

а) з трьох розділів;

б) з п'яти розділів;

в) з восьми розділів;

г) з дванадцяти розділів.

10. Академічна мобільність — це:

а) переміщення людей за межами власної країни в пошуках знань чи кваліфікованої роботи;

б) обмін знаннями і досвідом;

в) пошук і залучення до роботи талановитих науковців;

г) зближення освітніх систем Європи.

Блок змістових модулів (розділ) № 2

Адаптація вищої освіти України до вимог Болонського процесу

Змістовий модуль (тема) 6. Європейська кредитно-трансферна та система накопичення - ECTS

Контрольні питання і навчальні завдання

1. Розкрити сутність основних документів ECTS.
2. Вкажіть вплив ECTS на академічну мобільність студентів.
3. Координатори ECTS.
4. Розкрийте зміст базових елементів ECTS.
5. Створіть Інформаційний пакет ВНЗ (на вибір).
6. Європейська система “полегшення шкали оцінювання” досягнень студента.
7. Складіть навчальний контракт студента з ВНЗ.
8. Розробіть основні рекомендації щодо впровадження ECTS у ВНЗ.

Тести для самоконтролю

1. Кредитно-модульна система — це:

- а) система акумулювання понять про модуль і кредит;
- б) система організації навчального процесу;
- в) система оцінювання навантаження студента;
- г) система контролю якості освіти.

2. Основними документами ECTS є:

- а) каталог навчальних дисциплін, академічна угода;
- б) інформаційний пакет, шкала оцінювання, академічна угода;
- в) інформаційний пакет, Додаток до диплома;
- г) інформаційний пакет, академічна угода, Додаток до диплома.

3. Кредити ECTS дають змогу:

- а) порівнювати обсяг навчального навантаження студента;
- б) визначати якісні показники освіти;
- в) регулювати зміст, структуру та еквівалентність навчальних програм;
- г) усувати різницю між навчальними системами країн Європи.

4. Студент за європейськими нормами має отримати протягом навчального року:

- а) 36 кредитів;
- б) 40 кредитів;
- в) 54 кредити;
- г) 60 кредитів.

5. Впровадження ECTS у ВНЗ не впливає на:

- а) розширення вибору для навчання за кордоном;
- б) можливість самостійно формувати програми навчання;
- в) збільшення значення наукових досліджень;
- г) гарантування академічного визнання.

6. Навчальне навантаження, необхідне для засвоєння змістових модулів, вимірюється:

- а) кількістю модулів;
- б) заліковим кредитом;
- в) дидактичним кредитом;
- г) кількістю годин.

7. Кредити ECTS не призначаються:

- а) самостійній роботі;
- б) екзаменам;
- в) курсовим, дипломним роботам, різним видам практики;
- г) олімпіадам і конкурсам.

8. До складу координаторів ECTS входять:

- а) координатори ВНЗ;
- б) координатори ВНЗ і факультету;
- в) координатори ВНЗ, факультету і групи;
- г) координатори структурних підрозділів ВНЗ.

9. Один кредит для середньостатистичного студента за європейськими нормами становить:

- а) 27 годин;
- б) 36 годин;
- у) 54 години;
- г) 60 годин.

10. Шкала оцінювання знань студента за ECTS є:

- а) п'ятибальною — стобальною;
- б) семибальною — стобальною;
- в) дванадцятибальною;

г) стобальною.

***Змістовий модуль (тема) 7.
Принципи, шляхи і засоби адаптації
Європейської системи перезарахування кредитів (ECTS)
у вищу освіту України***

Контрольні питання і навчальні завдання

1. Створення нових галузевих стандартів вищої освіти.
2. Введення граничного терміну навчання за програмою навчання.
3. Зарахування на навчання до вищого навчального закладу за напрямками підготовки.
4. Розкрийте сутність введення Додатка до диплома.
5. Охарактеризуйте навчально-методичне, матеріально-технічне та інформаційне забезпечення навчання в умовах кредитно-модульної системи організації навчального процесу.
6. Введення інституту викладачів-кураторів індивідуальних програм навчання.
7. Розробити Інтерактивний комплекс навчально-методичного забезпечення дисципліни (ІКНМЗД).

Тести для самоконтролю

1. Стратегічна мета України щодо розвитку освіти і науки полягає у:

- а) здобутті лідерських позицій у світовій освіті та науці;
- б) пріоритетності і модернізації освітньої діяльності;
- в) досягненні визнання на світовому рівні;
- г) формуванні додаткового джерела економічного зростання.

2. Для залучення інвестування науково-дослідної галузі слід:

- а) удосконалити законодавчу базу запитань: страхування ризиків, пільгового оподаткування, трансферів технологій, інтелектуальної власності тощо;
- б) залучити відомих науковців з інших країн;
- в) активніше рекламувати власні винаходи за кордоном;
- г) змінити підходи до науково-дослідної роботи.

3. Навчальні заклади можуть надавати освітні послуги з підготовки спеціалістів різних рівнів кваліфікації після:

- а) проведення атестації;
- б) проведення акредитації;
- в) отримання ліцензії;
- г) отримання дозволу.

4. Виконання державних вимог щодо ліцензування, атестації та акредитації ВНЗ за напрямками підготовки фахівців забезпечує:

- а) Вища атестаційна комісія (ВАК);
- б) Державна акредитаційна комісія (ДАК);
- в) Міністерство освіти і науки України;
- г) Відомче міністерство ВНЗ.

5. Ступенева освіта в Україні включає освітньо-кваліфікаційні рівні:

- а) молодший спеціаліст, спеціаліст, магістр, доктор філософії;
- б) бакалавр, магістр, доктор філософії;
- в) молодший спеціаліст, спеціаліст, бакалавр, магістр;
- г) спеціаліст, магістр, кандидат наук, доктор наук.

6. Недоліки впровадження ECTS у ВНЗ України:

- а) сегментація процесу навчання;
- б) автономність і диверсифікація;
- в) зміст навчальних програм;
- г) комунікативність.

7. Інноваційне освітнє середовище у ВНЗ формується завдяки:

- а) підготовці висококваліфікованих фахівців;
- б) реалізації міжнародних стандартів освіти;
- в) залученню інноваційних технологій в освітніх процесах;
- г) інтеграції освіти у європейський інформаційний простір.

8. Проблеми наукової галузі України полягають у:

- а) нестачі наукоємної вітчизняної продукції;
- б) нестачі інвестицій;
- в) відсутності талановитих вчених;
- г) відсутності системи підвищення кваліфікації.

9. Україна підтримує європейську тенденцію розвитку академічної мобільності шляхом:

- а) відповідного рівня підготовки з іноземних мов;
- б) співробітництва на рівні держав, університетів, окремих осіб;

- в) регулювання цінової політики;
- г) візового режиму.

10. До самостійної роботи студента не належить така форма роботи:

- а) лекція;
- б) семінар;
- в) практична робота;
- г) дипломна робота.

Змістовий модуль (тема) 8.

Запровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу (КМСОНП) у ВНЗ України

Контрольні питання і навчальні завдання

1. Міністерство освіти і науки України: діяльність із запровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу (КМСОНП) у ВНЗ України.
2. Програма дій щодо реалізації положень Болонського процесу: мета і завдання.
3. Розкрийте сутність проведення педагогічного експерименту з впровадження кредитно модульної системи.
- 4 . Розробити індивідуальні графіки навчального процесу з урахуванням особливостей КМСОНП.
5. Порівняльна система визнання іноземних документів про вищу освіту в Україні.
6. Впровадження національних документів про освіту у країнах — учасницях Болонського процесу.
7. Вивчити досвід нострифікації у країнах — учасницях Болонського процесу, що приєдналися до Лісабонської конвенції.

Тести для самоконтролю

1. Кредитно-модульна система організації навчального процесу (КМСОНП) — це:

- а) модель підвищення якості освіти через впровадження системи модулів і кредитів;

- б) модель системи оцінювання навчального процесу через систему залікових одиниць;
- в) модель організації навчального процесу, що ґрунтується на поєднанні модульних технологій навчання і залікових одиниць;
- г) система елементів навчального процесу, поділених за ознаками відповідності на модулі і кредити .

2. Об'єктом проведення педагогічного експерименту у ВНЗ України є:

- а) кредитно-модульна система;
- б) система вищої освіти України;
- в) вищі навчальні заклади;
- г) Болонський процес.

3. Треступенева система контролю якості освіти включає такі види контролю:

- а) поточний, модульний, підсумковий;
- б) поточний, підсумковий, ректорський;
- в) поточний, підсумковий, міністерська перевірка;
- г) поточний, модульний, ректорський.

4. Метою впровадження КМСОНП є:

- а) запровадження ефективного механізму громадського рейтингу ВНЗ та навчальних програм;
- б) запровадження експертних і тестових методів оцінювання;
- в) сприяння доступності знань для студентів;
- г) підвищення якості освіти фахівців, конкурентоспроможності, престижу.

5. Для впровадження КМСОНП слід дотримуватися принципів:

- а) співробітництва;
- б) модульності і методичного консультування;
- в) реальності подій;
- г) функціональності програм.

6. Контроль за індивідуальним навчальним планом здійснюється:

- а) ректором;
- б) деканатом;
- в) куратором;
- г) викладачем.

7. Дидактичний кредит — не є:

- а) критерієм порівняння якості вищої освіти у різних навчальних закладах;
- б) системою оцінювання знань студента;
- в) критерієм забезпечення студентам права вільного вибору навчальних дисциплін;
- г) числовою мірою повного навчального навантаження студента;

8. Мета проведення педагогічного експерименту у ВНЗ України є:

- а) стандартизувати освітню систему України відповідно до вимог Болонського процесу;
- б) створити сучасну систему управління якістю освітньої діяльності;
- в) розробити і перевірити технологію впровадження ECTS у систему вищої освіти України;
- г) впровадити систему ECTS у роботу ВНЗ, особливо у контролюванні й оцінюванні діяльності студентів.

9. Інформаційне забезпечення навчального процесу у ВНЗ здійснюється через:

- а) діяльність керівних структурних підрозділів;
- б) діяльність бібліотечно-інформаційного центру ВНЗ;
- в) діяльність інформаційних служб ВНЗ;
- г) доступ до внутрішніх і зовнішніх інформаційних ресурсів.

10. Мінімально-допустимою кількістю балів для продовження подальшого навчання є:

- а) 67 балів;
- б) 60 балів;
- в) 59 балів;
- г) 34 бали.

ОСНОВНІ ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ (орієнтована тематика рефератів)

Змістовий модуль (тема) 5 передбачає основні завдання для СРС за змістовими модулями 1,2,3,4.

1. Інтеграція і глобалізація освітянських процесів на зламі століть.
2. Спільність і відмінності в розвитку різних педагогічних систем.
3. Національна специфіка і організації середньої, вищої та професійної освіти в європейських країнах.
4. Спільні орієнтації, підходи, теорії в розвитку європейської освіти.
5. Автономія і децентралізація як гуманістичні принципи в керуванні освітою в Європі.
6. Роль освіти в розвитку партнерства України з іншими державами.
7. Європейський вибір України - невід'ємна складова її подальшого розвитку.
8. Адаптація законодавства України до законодавства ЄС.
9. Науково-технічне співробітництво України та ЄС.
10. Вхідження освіти і науки України в європейське інформаційне та освітнє поле.
11. Системи вищої освіти в країнах Європи та Америки. Порівняльна характеристика.
12. Загальні принципи формування систем вищої освіти європейських країн.
13. Вплив історичних, культурних, дидактичних чинників на розвиток освіти Великобританії.
14. Вища освіта Великобританії.
15. Вплив історичних, політичних, соціальних, культурних чинників на розвиток освіти Іспанії.
16. Вища освіта Іспанії.
17. Вища освіта Італії.
18. Цінності, ціннісні орієнтування і судження в педагогічній системі Німеччини.
19. Реформи та ініціативи в системі освіти Німеччини.
20. Впровадження положень Болонської декларації в Німеччині.

21. Вища освіта Польщі.
22. Вища освіта Росії.
23. Динаміка процесів розвитку освіти Франції ХХ ст.
24. Реформування вищої освіти Франції. Франція в європейському просторі освіти.
25. Вища освіта США.
26. Вища освіта Японії.
27. Вища освіта України.
28. Порівняльний аналіз систем вищої освіти в країнах Європи.
29. Болонський процес як засіб інтеграції і демократизації вищої освіти країн Європи.
30. Основні підходи та етапи формування зони європейської вищої освіти.
31. Сорбонська декларація.
32. Болонська конвенція.
33. Конференція європейських вищих навчальних закладів і освітніх організацій. Комюніке зустрічі європейських міністрів, які відповідають за вищу освіту.
34. Принципи формування змісту кваліфікацій і структур ступенів.
35. Компетентнісний підхід.
36. Технологія проектування інноваційного навчального середовища в системі професійної підготовки фахівців в європейських країнах.
37. Управління якістю підготовки фахівців у вищих навчальних закладах.
38. Взаємовизнання дипломів як чинник інтеграції освіти.

Змістовий модуль (тема) 9 передбачає основні завдання для СРС за змістовими модулями 6, 7, 8.

1. Загальна характеристика та умови користування ECTS.
2. Кредити ECTS. Оцінювання в системі ECTS.
3. Інформаційний пакет.
4. Досвід використання ECTS у країнах Європи. Переваги та недоліки ECTS.
5. Стратегічні завдання розвитку освіти України.
6. Завдання щодо вдосконалення вищої освіти України у контексті вимог Болонського процесу.

7. Формування інноваційного освітнього середовища у вищих навчальних закладах у контексті вимог Болонського процесу.
8. Освітньо-кваліфікаційні рівні (ступенева освіта) в Україні.
9. Сприяння європейській співпраці в галузі гарантій якості освіти.
10. Програма дій та заходи щодо реалізації положень Болонської декларації в системі вищої освіти і науки України.
11. Про проведення педагогічного експерименту із запровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу в ВУ-Зах України.
12. Науково-методичні засади впровадження КМСОНП у вищу освіту України.

ЛІТЕРАТУРА, ЩО РЕКОМЕНДОВАНА ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Основна література:

1. Аношкина В.Л., Резванов С.В. Образование. Инновация. Будущее. (Методологические и социокультурные проблемы). - Ростов-на-Дону: Изд-во РО ИПК и ПРО, 2001 год.-176 стр.
2. Болонський процес 2020 - Європейський простір вищої освіти у новому десятиріччі. Комюніке конференції Європейських міністрів, відповідальних за вищу освіту, 28-29 квітня 2009 р. Матеріали розміщено на офіційному сайті МОН України (www.mon.gov.ua)
3. Болонський процес у фактах і документах/ Упорядники Степко М.Ф., Болюбаш Я.Я. та ін. - Київ – Тернопіль: Вид-во ТДПУ ім.В.Гнатюка, 2003. – 52 с. (www.tspu.edu.ua).
4. Болонський процес: перспективи і розвиток у контексті приєднання до Європейського простору вищої освіти: Монографія / За ред. В.М. Бебика. – К.: МАУП, 2004. – 200 с.
5. Вища освіта в Польщі. Впровадження положень Болонської декларації у 2000-2002 р.р. – К.: 2003.
6. Вища освіта України і Болонський процес. Курс лекцій для самостійної роботи магістрів спеціальності 8.050201 „Менеджмент організацій” /Укл.: В.Г. Воронкова, О.Є. Швець. – Запоріжжя, 2004. – 95 с.
7. Журавський В.С., Згуровський М.З. Болонський процес: головні принципи входження в Європейський простір вищої освіти. – К.: ІВЦ «Видавництво «Політехніка», 2003. – 200 с.
8. Кремень В.Г. Освіта і наука України: шляхи модернізації (факти, роздуми, перспективи). – К.: Грамота, 2003. – 216 с.
9. Модернізація вищої освіти України і Болонський процес: матеріали до першої лекції / відповід. ред.: Степко М.Ф., Болюбаш Я.Я., Левківський К.М., Сухарніков Ю.В. - Київ, 2004. - 26 с.
10. Непрерывное образование и потребность в нем: Монография / Г.А. Ключарев (отв. ред.). М., Наука, 2005 г. – 153 с.
11. Основні засади розвитку вищої освіти України в контексті Болонського процесу (документи і матеріали 2003 – 2004 рр.)/ За ред. В.Г. Кременя, авт. кол.: Степко М.Ф., Болюбаш Я. Я., Шинка-

рук В. Д., Грубінко В. В., Бабин І. І. – Київ -Тернопіль: Вид-во ТДПУ, 2004. – 147 с. (www.tspu.edu.ua).

12. Сікорський П.Г. Положення про модульно-рейтингову систему навчання у вищих навчальних закладах. – Львів: 2001. – С. 9.

13. Степко М.В. Вища освіта України і Болонський процес: навчальний посібник / М.Ф. Степко, Я.Я. Болюбаш та ін.; за ред. В.Г. Кременя. - Тернопіль: Навчальна книга - Богдан, 2004. - 384 с.

14. Степко М.Ф., Клименко Б.В., ТОВАЖНЯНСЬКИЙ Л.Л. Болонський процес і навчання впродовж життя. – Х.: 2004. – 112 с.

15. Чуйко Г.П., Баганов Э.О., Рогальська Н.Г. Вища освіта України і Болонський процес. Скорочена програма-брошура для слухачів. Херсон, ХДТУ, 2005.

Рекомендована наукова та нормативна література:

16. Волович В. Болонський процес і нова парадигма освіти в Україні // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. - Київ, 2004. - № 4. - С. 189-199.

17. Гребенюк В. Болонський процес і традиції української освіти / В. Гребенюк, Є. Євсєєв // Новий колегіум. - Харків, 2004. - № 3. - С. 43-48

18. Как управлять изменениями в образовании: техники принятия решений и стратегии развития персонала. / Эрхард Штойер. Серия «Современные технологии университетского образования»; выпуск 3. Бел.гос. унив-т. Центр проблем развития образования. – Мн.: «ПроPILEI», 2004. – 240 с.

19. Кочкіна Н.Ю. Дослідження європейського ринку освітніх послуг в світлі Болонського процесу // Маркетинг в Україні. - Київ, 2005. - № 1. - С. 40-44.

20. Матеріали науково-практичного семінару „Кредитно-модульна система підготовки фахівців у контексті Болонської декларації". Львів, 21-23 листопада 2003. - Львів: «Львівська політехніка». - 111 с.

21. Пожуєв В.І. Болонський процес і основні тенденції розвитку Європейської освіти // Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії. – Запоріжжя, ЗДІА. – Випуск №16. – 2004. – С. 4-22.

22. Пуховська Л. Формування світового освітнього простору: історія, проблеми, перспективи // Післядипломна освіта в Україні. - Київ, 2004. - № 1. - С. 20-23.

23. Реформа вищого образования в Нидерландах // Голландский институт в Санкт-Петербурге: <http://www.holinst.spb.ru>.

24. Университетское образование в условиях инновационного развития экономики: трансформация целей и содержания: Аналитический обзор, № 14 // Бел. гос.ун-т, Центр проблем развития образования БГУ. – Мн., 2007, 35 с.

25. OF THE BOLOGNA PROCESS, December 14, 2006. Матеріали розміщено на офіційному сайті МОН України (www.mon.gov.ua)

26. Statement by the Bologna Policy Forum 2009. Матеріали розміщено на офіційному сайті МОН України (www.mon.gov.ua)

Рекомендована наукова та нормативна література в періодичних виданнях:

1. Болонський процес у фактах і документах

2. Вища освіта України

3. Вища школа

4. Высшее образование в Европе

5. Высшее образование сегодня

6. Нормативно-правові документи з питань вищої освіти

7. Освіта

8. Освіта України

9. Офіційний вісник України

10. Нормативно-правові документи розміщені на офіційному сайті Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України (www.mon.gov.ua)

Методичне забезпечення

Опорні конспекти лекцій; нормативні документи МОН України; ілюстративні матеріали щодо структури складових ECTS.

Адреси рекомендованих Internet-сайтів:

www.bologna-berlin2003.de/pdf/bologna_declaration.pdf

www.mon.gov.ua/

[www.tspu.edu.ua/ресурси/кредитно-модульна система](http://www.tspu.edu.ua/ресурси/кредитно-модульна_система)

Сайти вищих навчальних закладів України.

ЗМІСТ

**МЕТА І ЗАВДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ,
ЇЇ МІСЦЕ В НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ
ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛІНИ
МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ЩОДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ
ПО ВИВЧЕННЮ КУРСУ
КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ, НАВЧАЛЬНІ ЗАВДАННЯ
ТА ТЕСТИ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ
ЗА ЗМІСТОВИМИ МОДУЛЯМИ КУРСУ**

Блок змістових модулів (розділ) № 1.

Європейська освітня інтеграція

Змістовий модуль (тема) 1. Євроінтеграція України як чинник соціально-економічного розвитку держави. Роль освіти в розвитку партнерства України з іншими державами

Змістовий модуль (тема) 2. Системи вищої освіти у країнах Європи і Америки

Змістовий модуль (тема) 3. Болонський процес як засіб інтеграції і демократизації вищої освіти країн Європи. Документи Болонського процесу

Змістовий модуль (тема) 4. Основні завдання, принципи та етапи формування зони європейської вищої освіти

Блок змістових модулів (розділ) № 2.

Адаптація вищої освіти України до вимог Болонського процесу

Змістовий модуль (тема) 6. Європейська кредитно-трансферна та система накопичення - ECTS

Змістовий модуль (тема) 7. Принципи, шляхи і засоби адаптації Європейської системи перезарахування кредитів (ECTS) у вищу освіту України

Змістовий модуль (тема) 8. Запровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу (КМСОНП) у ВНЗ України

ОСНОВНІ ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ (орієнтована тематика рефератів)

Змістовий модуль (тема) 5

Змістовий модуль (тема) 9

ЛІТЕРАТУРА, ЩО РЕКОМЕНДОВАНА ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Навчальне видання

Методичні вказівки
щодо забезпечення самостійної роботи студентів
з дисципліни «ВИЩА ОСВІТА І БОЛОНСЬКИЙ ПРОЦЕС»
для студентів напряму підготовки “Економіка підприємства”
освітньо-кваліфікаційного рівня 8.050107 - магістр
галузі знань 0501 ”Економіка і підприємництво”
денної форми навчання

Укладач: В.М. Бережний

Відповідальний за випуск: І.А. Дмитрієв

Підп. до друку	Формат	Папір офсетний
Друковано на ризографі	Умовн. - др..арк.	Обл.. - вид. арк.
Зам №	Тираж прим.	Ціна договірна

Адреса редакції видавництва і поліграфічного підприємства
ХНАДУ 61002 Харків - 02, вул.. Петровського,25

Надруковано видавництвом Харківського національного
автомобільно-дорожнього університету